

KHS/HV
Anna Lord
Anna.Lord@socialstyrelsen.se

Region Skåne
eva-lena.bronmark@skane.se

Ansökan om tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård; svårbehandlade ätstörningar

Beslut

Nämnden för nationell högspecialiserad vård (nämnden) bifaller Region Skånes ansökan om tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård inom sjukdomsområdet svårbehandlade ätstörningar. För tillståndet gäller de villkor som framgår av bilaga 1.

Nämnden avslår Region Skånes ansökan om tillstånd att bedriva den vård som avser barn inom vårdområdet.

Tillståndet gäller tillsvidare.

Detta beslut träder i kraft den 1 december 2023. Aktuell verksamhet ska påbörjas senast detta datum.

Ärendet

Region Skåne har den 15 september 2021 inkommit med en ansökan om tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård inom vårdområdet svårbehandlade ätstörningar samt bifogat en verksamhetsbeskrivning som redovisar verksamhetens förutsättningar att uppfylla de generella villkoren enligt Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2018:48) om nationell högspecialiserad vård och de särskilda villkoren för tillståndet. Region Skåne anger att verksamheten kan påbörjas omgående efter nämndens beslut och förbinder sig att påbörja verksamheten vid den tidpunkt som anges i beslutet. I ansökan anges vidare att vården ska bedrivas vid Region Skåne, Förvaltning psykiatri, habilitering och hjälpmedel.

Socialstyrelsen har hämtat in ett yttrande från en särskild beredningsgrupp angående vilken eller vilka regioner som ska beviljas aktuellt tillstånd. Beredningsgruppen består av två representanter från varje samverkansregion. Av beredningsgruppens yttrande framgår i huvudsak följande.

Beredningsgruppen bedömer utifrån ansökningshandlingarna att Region Skåne har förutsättningar att uppfylla de generella villkoren som framgår av 4 kap. Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2018:48) om nationell högspecialiserad vård. Vidare bedömer beredningsgruppen att Region Skåne även har förutsättningar att uppfylla sakkunniggruppens förslag till särskilda villkor för aktuellt tillstånd.

Beredningsgruppen föreslår att nämnden beviljar Region Skåne tillstånd att bedriva aktuell vård. Beredningsgruppen föreslår dock att nämnden avslår region Skånes ansökan om tillstånd att bedriva vård för barn inom vårdområdet. Beredningsgruppens samlade bedömning är att Region Uppsala, Region Stockholm och Västra Götalandsregionen har bäst förutsättningar att bedriva och utveckla denna vård i framtiden. Beredningsgruppen har vid denna bedömning haft patientens bästa som utgångspunkt.

Skälen för beslutet

Rättslig reglering

Enligt 7 kap. 5 a § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) krävs det tillstånd för att få bedriva nationell högspecialiserad vård. Den myndighet som regeringen bestämmer får efter ansökan från en region besluta om ett sådant tillstånd. Tillståndet ska gälla tills vidare och vara förenat med villkor. Ett tillstånd får återkallas om villkoren för det inte längre är uppfyllda, om förutsättningarna för tillståndet har ändrats eller om tillståndshavaren begär det. Beslutet får inte överklagas.

Enligt 2 kap. 2 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) beslutar Socialstyrelsen efter ansökan från en region om tillstånd och villkor för att bedriva nationell högspecialiserad vård. Myndigheten beslutar också om återkallelse av ett sådant tillstånd.

Enligt 19 § förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen finns inom myndigheten ett särskilt beslutsorgan som benämns Nämnden för nationell högspecialiserad vård. Beslutsorganet ska fatta beslut om tillstånd och villkor för att bedriva nationell högspecialiserad vård samt om återkallelse av ett sådant tillstånd enligt 7 kap. 5 a § hälso- och sjukvårdslagen.

Enligt 4 kap. Socialstyrelsens föreskrifter om nationell högspecialiserad vård ska verksamheten uppfylla vissa generella villkor avseende bl.a. samverkan, riskanalys och kontinuitetsplan, uppföljning och utvärdering samt forskning och utveckling.

I förarbetena till hälso- och sjukvårdslagen framhålls att nämndens beslut ska baseras på en bedömning av i vilken mån en enhet uppfyller de krav som gäller för det aktuella tillståndet. Patientens bästa ska vara utgångspunkten vid beslutet (prop. 2017/18:40 s. 50 ff.).

Nämndens bedömning

Nämnden bedömer att verksamheten, som Region Skåne ansvarar för, har förutsättningar att uppfylla de generella villkoren som framgår av 4 kap. Socialstyrelsens föreskrifter om nationell högspecialiserad vård samt de särskilda villkoren som gäller för aktuellt tillstånd. Vidare konstaterar nämnden att

den särskilda beredningsgruppen föreslår att Region Skåne ska beviljas tillstånd att bedriva aktuell vård.

Vid en sammantagen bedömning, med patientens bästa som utgångspunkt, finner nämnden att Region Skåne bör beviljas tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård inom vårdområdet svårbehandlade ätstörningar. Region Skånes ansökan ska därför bifallas i den del av ansökan som avser vuxna inom vårdområdet.

Vad avser den vård som ska koncentreras ytterligare och som avser barn gör nämnden följande bedömning. Nämnden instämmer i beredningsgruppens bedömning att Region Uppsala, Region Stockholm och Västra götalandregionen har bäst förutsättningar att bedriva och utveckla aktuell vård inom undertillståndet avseende barn inom vårdområdet i framtiden. Vid en sammantagen bedömning, med patientens bästa som utgångspunkt, finner nämnden därför att Region Skåne ansökan inom undertillståndet avseende barn inom vårdområdet ska avslås.

Detta beslut får inte överklagas.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Olivia Wigzell, ordförande, och de övriga ledamöterna Gilbert Tribo, samverkansregion Lund/Malmö, Kaisa Karro, samverkansregion Linköping, Carina Örgård, samverkansregion Göteborg, Désirée Pethrus, samverkansregion Stockholm, Andreas Svahn, samverkansregion Uppsala/Örebro, Nicklas Sandström, samverkansregion Umeå. Utredaren Anna Lord har varit föredragande.

SOCIALSTYRELSEN

Olivia Wigzell

Anna Lord

Bilaga 1

Generella villkor

Region Skåne ansvarar för att verksamheten vid Region Skåne, Förvaltning psykiatri, habilitering och hjälpmedel, uppfyller de generella villkoren för aktuellt tillstånd som framgår av 4 kap. Socialstyrelsens föreskrifter om nationell högspecialiserad vård.

Särskilda villkor

Kritisk medicinsk kompetens (läkare)

Behandlingsteam med särskild kompetens, erfarenhet och handledningskompetens att arbeta med ätstörningar.

- Specialistläkare inom vuxenpsykiatri med erfarenhet och kompetens inom adekvata och evidensbaserade behandlingsmetoder
- Specialistläkare inom internmedicin eller annan internmedicinsk specialitet
- Inom teamen på samtliga enheter måste det finnas läkarkompetens inom annan samsjuklighet såsom självskadebeteende, neuropsykiatriska tillstånd och personlighetssyndrom.

För enheter med ansvar för barn:

- Specialistläkare inom barnpsykiatri med erfarenhet och kompetens om adekvata och evidensbaserade behandlingsmetoder
- Specialistläkare inom pediatrik med internmedicinsk inriktning

Andra typer av kritisk kompetens (t.ex. specialkompetent sjuksköterska, kurator, psykolog, fysioterapeut)

Behandlingsteam med särskild kompetens och erfarenhet att arbeta med ätstörningar och annan psykiatrisk samsjuklighet.

- Leg. psykolog
- Leg. psykoterapeut
- Leg. Specialistsjuksköterska med psykiatriinriktning
- Socionom/kurator
- Dietist
- Mentalskötare

Kritiska medicinska resurser (utrustning, lokaler etc.)

- Enkelrum med bra värme. Uppskattningsvis bör varje enhet ha 10 vårdplatser för vuxna.
- Sängar som har decubitusmadrasser för att undvika liggsår och smärtor i kroppen

- Möjlighet att vårda patienter med behov av ventrikelsond
- God digital datauppkoppling mellan Nationella vårdenheter och hemklinik för säker uppföljning och överrapportering
- Kapacitet och resurser för akuta bedömningar och konsultation
- Beredskap för LPT-vård

För enheter som ansvarar för barn

- Egna avdelningar för barn respektive vuxna. Uppskattningsvis bör varje enhet ha 5 vårdplatser för barn.

Andra områden (ffa medicinska) som är en förutsättning för att den utredda vården ska kunna bedrivas

- Annan psykiatrisk verksamhet
- Somatisk vård med pediatrika och invärtesmedicinska enheter med möjlighet till telemetriövervakning (EKG)
- IVA
- Psykologisk behandling

För enheter med ansvar för barn:

- Skolverksamhet för skolpliktiga barn (skollagen)

Behandling som behöver finnas men som inte är definierat som nationell högspecialiserad vård (t.ex. medicinsk, kirurgisk, interventionell radiologi)

- Rehabilitering (särskilt anpassad till behovet)
- Nationella vårdenheter ska erbjuda en meningsfull och varierad daglig verksamhet och rekreation samt en lämplig sysselsättning för vårdtagaren under vårdtiden.

Övrigt

- NHVe ska bidra till att forskning inom det aktuella sjukdomsområdet bedrivs.
- NHVe ska ansvara för överrapportering till remitterande enheter och upprätta individuella vårdplaner.
- NHVe ska följa upp patientrapporterade mått.
- NHVe ska verka för strukturerad uppföljning av vårdområdet, t.ex. genom kvalitetsregister.
- NHVe ska verka för framtagning av vårdprogram inom det definierade området.
- NHVe ska ha resurser och kapacitet att erbjuda konsultverksamhet under en övergångsperiod upp till ett år efter utskrivning.
- NHVe ska ha kapacitet och resurser för att erbjuda inplanerade boostersessioner för patienter och närstående som har varit ineliggande vid nationella vårdenheter, under en övergångsperiod upp till ett år efter utskrivning.

- NHVe ska ha "Peer support" eller motsvarande funktion för delaktighet och inflytande för patienten
- NHVe ska ha ett tydligt närståendeperspektiv med möjlighet till hög delaktighet i vården.
- I nära anslutning till NHVe ska det finnas patienthotell eller motsvarande att tillgå.
- NHVe jourlinje – dygnet runt-bemanning som kan samordnas med andra psykiatriska verksamheter. På kontorstid ska nationella vårdenheter ha egen beredskap för akutverksamhet
- Möjlighet att ta emot patienter som behandlas med stöd av lagen om psykiatrisk tvångsvård.

För enheter som ansvarar för barn:

- För barn och unga ska det finnas övernattningsmöjligheter för familjen på avdelningen där patienten är inneliggande.